

เศรษฐศาสตร์ เพศสถานะ และชายขอบ: จุดเริ่มต้นและทางออก ในนวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจาง ของ ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์

อนัญญา วารีสอาด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ananya1361@gmail.com

รับบทความ: 4 มีนาคม 2565

แก้ไขบทความ: 30 เมษายน 2565

ตอบรับบทความ: 9 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งพิจารณาประเด็นการเรียกร้องเรื่องสิทธิทางเพศของผู้หญิงในระบบการบริหารธุรกิจแบบกงสีผ่านบทบาทของตัวละคร “ภัสสร” ในนวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจาง การเรียกร้องดังกล่าวทำให้ภัสสรต้องขัดแย้งกับครอบครัวอย่างรุนแรง และทำให้เธอตกเป็นผู้ต้องสงสัยในคดีฆาตกรรม เมื่อพิสูจน์ได้ว่าเธอเป็นผู้บริสุทธิ์ ผู้นำกลุ่มใหม่ซึ่งได้รับอิทธิพลความคิดแบบทุนนิยมสมัยใหม่เช่นเดียวกับเธอได้ปฏิรูปเกณฑ์การจัดสรรทรัพยากรภายในกงสีใหม่ตามข้อเรียกร้องของเธอ ส่งผลให้สมาชิกทุกคนทั้งชายและหญิงมีสิทธิเข้าถึงผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: เพศสถานะ, ชายขอบ, นวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจาง

Economics, Gender and the marginal people: Causes and Solutions in Leaudkhon Khonjang by Ruethaiwan Wongsirasawat

Ananya Warisa-aad

Assistant Professor, Lecturer

Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Sawan Rajabhat University

ananya1361@gmail.com

Received: March 4, 2022

Revised: April 30, 2022

Accepted: May 9, 2022

Abstract

This article aims to studies the fight for women's rights in the "Kongsi" focus on Patson's fighting in Leaudkhon Khonjang novel. Patson conflicts with her family because she struggles with "Kongsi rule." She is suspected of being a murderer. Later, when the truth revealed that she was proved innocent in the murder. The new generation in Kongsi board is influenced modern capitalism discourses like Patson. The New Kongsi board agrees Patson's ideas and reforms Kongsi rule. So man and woman's member in Kongsi have equal received benefits and ownership rights' Kongsi.

Keywords: Gender, the marginal people, Leaudkhon Khonjang novel

บทนำ (Introduction)

นวนิยายเรื่องเลือดข้น คนจาง เป็นนวนิยายที่ ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่องเลือดข้น คนจาง ได้ทดลองนำเนื้อหาในบทละครมาตีความและนำเสนอใหม่ในรูปแบบของนวนิยาย ภายหลังจากที่ละครโทรทัศน์เรื่องเลือดข้น คนจางซึ่งออกอากาศทางโทรทัศน์ช่องวันในช่วงระหว่างวันที่ 14 กันยายน – 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ได้รับความนิยมจากผู้ชมในวงกว้าง

นวนิยายเรื่องเลือดข้น คนจาง ยังคงนำเสนอประเด็นเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับค่านิยมและวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในระบบกงสี ดังที่ บุญนุช สุขหาพจน์ (2562: 746) ศึกษาพบในละครว่ามี 6 ประเด็น ได้แก่ ค่านิยมอันเกิดจากศาสนาและความเชื่อ ค่านิยมด้านประเพณีคนไทยเชื้อสายจีน ค่านิยมด้านความรัก ค่านิยมเรื่องเพศ ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูทดแทน และค่านิยมด้านการศึกษา ไว้ดังเดิม แต่สิ่งที่น่าสนใจยิ่งขึ้นคือการเปลี่ยนมุมมองของผู้เล่าเรื่อง โดยนวนิยายจะเล่าเรื่องผ่านเสียงเล่าของตัวละครแต่ละตัวที่เล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวจางระอนันต์จากมุมมองของตน ไม่ได้เล่าผ่านเสียงเล่าของผู้เล่าเรื่องอย่างในละคร ส่งผลให้การนำเสนอมุมมองของตัวละครหญิงที่ได้รับผลกระทบจากระบบกงสีมีความเด่นชัดกว่าเมื่อครั้งเป็นละคร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประเด็นดังกล่าวผ่านตัวบทนวนิยายเป็นหลัก

เมื่อวิเคราะห์ นวนิยายเรื่องเลือดข้น คนจาง ตามหลักการวิจารณ์วรรณกรรมแบบทฤษฎีสตรีนิยมซึ่งมุ่งวิพากษ์บทบาททางสังคมของหญิงชายซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศในวรรณกรรมตลอดจนการวิเคราะห์โครงสร้างของสังคม โดยมุ่งไปที่การต่อสู้และการแย่งชิงพื้นที่ทางสังคมของผู้หญิงและผู้ชายในสังคม รวมถึงการวิเคราะห์จิตสำนึกของความเป็นสตรี (วีรวัฒน์ อินทรพร, 2562: 329) จะพบว่าแนวคิดชายเป็นใหญ่ ที่ดำรงอยู่อย่างเข้มข้นในระบบกงสี คือสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงถูกลดทอนคุณค่าและไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรทั้งที่เป็นทุนทางสังคมและทุนทางวัตถุ

กงสี เป็นระบบการบริหารจัดการตามวัฒนธรรมจีนโบราณ ที่ครอบครัวไทยเชื้อสายจีนยังคงยึดถือปฏิบัติสืบมา จากการศึกษาวิจัยของ กฤษณะ แซ่ตั้ง (2548: 148) ในเรื่องระบบการบริหารงานแบบกงสีพบว่า กงสีมีระบบการบริหารงานแบบรวบอำนาจไว้ที่หัวหน้ากงสี การจัดสรรผลประโยชน์และการเบิกจ่ายจากกองกลาง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัวของสมาชิกในกงสี จะขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของหัวหน้ากงสี ไม่มีข้อตกลงที่บัญญัติไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับที่ เกษม ปราณีธยาศัย (2544: 148) ผู้ศึกษาเรื่องผู้ชายในครอบครัวชาวจีน พบว่า กงสีเป็นระบบการบริหารแบบชายเป็นใหญ่ โดยมีสามีเป็นหัวหน้าครอบครัวและอำนาจเด็ดขาดในการปกครอง ผู้สืบสกุลและผู้มีสิทธิ์ในมรดกต้องเป็นทายาทชายเท่านั้น บุตรสาวจะมีส่วนแบ่งที่พ่อแม่จัดให้ตอนแต่งงานสำหรับไว้ใช้จ่ายส่วนตัวเท่านั้น หลังจากนั้นจะถือว่าเป็นคนของสกุลสามี ไม่มีสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือมรดกในครอบครัวเดิมอีกต่อไป

ระบบการบริหารชีวิต เศรษฐกิจ และการทำงานแบบกงสีตามวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าชายอย่างไม่เป็นธรรม ดังนั้น บทความนี้จึงพิจารณาผู้หญิงในระบบกงสี ภายใตกรอบแนวคิดที่มองว่าผู้หญิงเป็น “คนชายขอบ” ซึ่งมีนิยามสำคัญคือ “เป็นคนกลุ่มน้อยในสังคมใหญ่หรือในวัฒนธรรมหลัก ไม่ได้รับการยอมรับหรือถูกเลือกปฏิบัติ การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอดหรือมีชีวิตอยู่ภายใต้สภาพการณ์ดังกล่าวจึงเป็นสาระสำคัญของวิถีชีวิตคนกลุ่มนี้” (สุรัชย์ หวันแก้ว, 2546: 13) และเป็นสิ่งที่บทความนี้มุ่งศึกษาวิจัยด้วยเช่นกัน

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่าตามการศึกษาวิจัยของ จุฑารัตน์ จันทวงศ์ ภัณฑิลา กนกวลี และขวัญชนก นัยเจริญ (2562: 201-218) ในบทความวิจัยเรื่อง “เลือดข้นคนจาง: การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครที่ส่งผลต่อระบบความคิดของสตรีในครอบครัวคนจีนพลัดถิ่น” ตัวละครหญิง 3 รุ่น

ได้แก่ ปราณี จิระอนันต์ ตัวละครหญิงรุ่นที่ 1 ภัสสร สุริยไพโรจน์ ตัวละครหญิงรุ่นที่ 2 และ ณิชชา จิระอนันต์ ตัวละครหญิงรุ่นที่ 3 ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทที่สังคมกำหนดให้เป็นลูกสาว ภรรยา มารดา และย่าหรือยายได้ แม้ว่าบริบททางสังคมที่ต่างกันในแต่ละช่วงเวลา ตัวละครเหล่านี้เติบโตขึ้นจะมีผลต่อการยอมรับและไม่ยอมรับความไม่เท่าเทียมทางเพศได้ในระดับที่แตกต่างกันก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าตัวละครหญิงที่โดดเด่นที่สุดในฐานะ “คนชายขอบ” ซึ่งแสดงบทบาทในการวิพากษ์ระบบการจัดสรรทรัพยากรของกงสีและต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมทางเพศจากระบบกงสี คือ ภัสสร สุริยไพโรจน์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประเด็นดังกล่าวซึ่งยังไม่มีผู้วิจัยท่านใดศึกษา มาก่อน โดยนำแนวคิดสตรีนิยมซึ่งมุ่งพิจารณากระบวนการของสังคมในการสร้างความหมายของเพศสภาพ หรือความเป็นเพศ ทั้งหญิงและชาย ตลอดจนการจัดระเบียบผู้หญิง ซึ่งเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นธรรมภายใต้ ลักษณะสังคมแบบชายเป็นใหญ่ และสตรีนิยมปรารถนาให้สถานะที่ไม่เป็นธรรมนี้หมดไป ด้วยการสร้าง ทักษะใหม่ของผู้หญิงไม่ได้มีฐานะที่ต่ำต้อยและผู้ชายก็ไม่ได้เหนือกว่า (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2559: 268) มาใช้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาประเด็นความแตกต่างทางเพศสถานะในฐานะตัวแปรสำคัญของการกระจายทรัพยากรแบบกงสีในนวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจาง
2. เพื่อศึกษาการต่อสู้เรียกร้องสิทธิเท่าเทียมในการจัดสรรทรัพยากรจากระบบกงสีของผู้หญิงในนวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจาง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวิธีการดำเนินการวิจัยที่สำคัญคือ

1. ศึกษาตัวบทนวนิยายเรื่องเลือดข้นคนจาง ของ ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์ ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนในระบบกงสี โดยมุ่งเน้นประเด็นความไม่เท่าเทียมทางเพศ
2. ศึกษาตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความไม่เท่าเทียมทางเพศในกงสี และการต่อรองกับวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ของผู้หญิง
3. ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสตรีนิยมเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ลักษณะความไม่เท่าเทียมทางเพศ และการต่อรองของตัวละครหญิงเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมจากกงสี ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานแบบชายเป็นใหญ่ตามวัฒนธรรมจีนโบราณ
4. วิเคราะห์ประเด็นตามวัตถุประสงค์ภายใต้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้
5. สรุปผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย (Research Results)

ระบบการกระจายทรัพยากรแบบกงสี ซึ่งเป็นระบบการบริหารทางเศรษฐศาสตร์ของครอบครัวจิระอนันต์ที่มีหลักการสำคัญในการกระจายทรัพยากรตามเพศเป็นหลัก สมาชิกเพศชายจะได้ครอบครองทรัพยากรที่ดีที่สุดและได้รับโอกาสให้เป็นส่วนหนึ่งในการเข้าถึงสิทธิในการครอบครองกงสี ต่างจากสมาชิกเพศหญิงที่ไม่ได้รับโอกาสดังกล่าวเท่าเทียมกับสมาชิกเพศชาย ผลแห่งความไม่เท่าเทียมนี้ส่งผลให้ ภัสสร

ตัวละครเพศหญิงที่ตกอยู่ในสถานะ “คนขายขอบ” ของครอบครัว แต่มีความพร้อมทางด้านความรู้ความสามารถเหนือกว่าสมาชิกเพศชายของครอบครัวตัดสินใจต่อสู้เรียกร้องความเท่าเทียมในการจัดสรรทรัพยากรจากกงสี หรือกล่าวอีกทางหนึ่งคือเธอได้เรียกร้องการจัดสรรทรัพยากรในการจัดระบบทางเศรษฐกิจในตระกูลจระเข้นั้นใหม่ให้มีความเป็นธรรมกับสมาชิกในครอบครัวทุกเพศทุกวัยมากขึ้น

ทั้งนี้ เพื่อความชัดเจนผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้ ได้แก่ โครงสร้างการกระจายทรัพยากรแบบกระจุกตัว: ปฐมบทแห่งความขัดแย้ง คนขายขอบกับปฏิกิริยาโต้กลับ โครงสร้างการกระจายทรัพยากรแบบกระจุกตัว และการจัดสรรโครงสร้างการกระจายทรัพยากรใหม่: ปัจจัยบทสู่การคลี่คลายความขัดแย้งอย่างยั่งยืน

โครงสร้างการกระจายทรัพยากรแบบกระจุกตัว: ปฐมบทแห่งความขัดแย้ง

เมื่อพิจารณากระบวนการกระจายทรัพยากรในครอบครัวจระเข้นั้นจะเห็นได้ว่า มีการกระจายทรัพยากรให้แก่สมาชิกแต่ละคนในครอบครัวแตกต่างกันตามตัวแปรความแตกต่างในเรื่อง เพศ ตามค่านิยมแบบวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม ซึ่งมีลักษณะกระจุกตัวอยู่ที่สมาชิกเพศชายเป็นหลัก เนื่องจากครอบครัวชาวจีนนั้น “ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง” (มอนเทจ คัลเซอร์, 2551: 151) ทั้งนี้ เป็นเพราะชาวจีนมีทัศนคติว่าผู้หญิงเป็นสมาชิกของครอบครัวเพียงชั่วคราว เพราะเมื่อบุตรสาวแต่งงานก็ต้องกลายเป็นคนของครอบครัวหรือตระกูลอื่น ไม่ใช่คนของครอบครัวเดิมอีกต่อไป ดังที่ วรศักดิ์ มหัทธโนบล (2561: ออนไลน์) กล่าวว่า “ผู้หญิงแต่งงานเข้าบ้านผู้ชาย ออกจากบ้านตัวเอง แต่ก็ได้ไปกินสมบัติผู้ชาย”

ครอบครัวจระเข้นั้นมีการกระจายทรัพยากรที่มีประโยชน์และค่ามหาศาลไปอยู่ที่สมาชิกฝ่ายชายมากกว่าฝ่ายหญิง แม้แต่การรับประทานอาหาร ผู้ชายก็ยังได้ส่วนแบ่งอาหารที่ดีที่สุดไปเสมอ ดังความตอนหนึ่งที่ ภัสสร กล่าวกับมารดาของเธอว่า “ม้าจำได้มั๊ย แต่ก่อนเวลาบ้านเรากินข้าวด้วยกัน ม้าจะคืบก้ามปูให้แต่อาเฮียสองคน ลูกสาวไม่เคยได้กินของดีหรอก...” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 46) การกล่าวถึงฉากบนโต๊ะอาหารในอดีตในช่วงที่ภัสสรยังไม่ได้แต่งงานแยกครอบครัวออกไป สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำก็คือ การได้รับส่วนแบ่งอาหารที่ถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกับพี่น้องที่เป็นชายของเธอ “ก้ามปู” ถูกหยิบยกเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อถึงความไม่เท่าเทียมดังกล่าว เนื่องจากเมื่อ “ก้ามปู” เป็นอาหารที่ดีที่สุดบนโต๊ะอาหารที่ครอบครัวมีอยู่ในเวลานั้น การที่ “ม้า” หรือมารดาของภัสสร ซึ่งเป็นตัวแทนของค่านิยมแบบวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมเลือกที่จะจัดสรรอาหารที่ดีที่สุด (ก้ามปู) ให้แก่ “บุตรชาย” เท่านั้น ในขณะที่บุตรสาวอย่างภัสสรไม่มีสิทธิ์ได้รับก้ามปู ก็เป็นสิ่งที่ทำให้ภัสสรรู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบวัฒนธรรมของครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับชายเป็นหลัก

ทั้งนี้ นอกจากการแบ่งปันส่วนอาหารแล้ว ภัสสรยังตระหนักถึงภาวะที่ตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวในเรื่อง “สิทธิ์ในการใช้งานพื้นที่ใช้สอย” ของครอบครัวอีกด้วย ดังความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงความรู้สึกของภัสสร ความว่า “ตั้งแต่เมื่อไหร่ ที่ฉันรู้สึกว่าคุณค่าฉันเติบโตมาด้วยตัวเองในบ้านที่ให้ความสำคัญหรือเชิดชูผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ที่บ้านของฉัน บนราวตากผ้ามีกางเกงในผู้ชายตากอยู่ที่ราวบนและกางเกงในผู้หญิงตากอยู่ที่ราวล่างสุด ทั้ง ๆ ที่กางเกงในผู้หญิงสวยกว่า” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 43) ความในใจของภัสสรข้างต้นสะท้อนความขัดแย้งที่เกิดจากความรู้สึกที่สมาชิกแต่ละคนมีต่อระบบการกระจายและจัดสรรทรัพยากรต่างกันตามประสบการณ์และลักษณะการเข้าถึงผลประโยชน์ที่แตกต่างกันของสมาชิกแต่ละคน ดังจะเห็นได้จากในขณะที่พี่น้องผู้ชายของภัสสร ซึ่งได้ประโยชน์จากโครงสร้างการกระจายทรัพยากรของครอบครัว และมารดาของภัสสรที่ยึดถือวัฒนธรรม

จีนดั้งเดิมเป็นอุดมการณ์หลักของชีวิตมาโดยตลอด ไม่เคยตั้งคำถามในเรื่องความยุติธรรมของระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวที่เป็นอยู่ แต่ภัสสรซึ่งเป็นผู้หญิงรุ่นที่สองของครอบครัว เธอมีชีวิตที่แตกต่างจากการดาของเธอที่เติบโตมาในวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับผู้ชายเป็นหลักเพียงวัฒนธรรมเดียว ทั้งนี้ เนื่องจากบริบททางสังคมของสังคมไทยที่เปลี่ยนเป็นระบบทุนนิยมเสรีประชาธิปไตยที่เข้มข้น ส่งผลให้ภัสสรเติบโตมาในสองวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมจีนดั้งเดิมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ในบ้าน และวัฒนธรรมทุนนิยมเสรีประชาธิปไตยนอกบ้าน ซึ่งมีความเท่าเทียมและเสรีทางเพศมากกว่า การปะทะทางแนวคิดและวัฒนธรรมที่ต่างกันระหว่างสังคมในบ้าน และ สังคมนอกบ้าน ดังกล่าว ทำให้ภัสสรเปรียบเทียบและตั้งคำถามกับความยุติธรรมของระบบการจัดสรรทรัพยากรของครอบครัวที่นำความแตกต่างทางเพศสถานะมาเป็นเกณฑ์สำคัญในการจัดสรรทรัพยากรแต่เพียงประการเดียว จนเป็นเหตุให้บุตรชาย และ บุตรสาว ได้รับการปฏิบัติและจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เท่าเทียม และเธอยังพยายามคิดค้นเกณฑ์ในการจัดสรรทรัพยากรใหม่ โดยใช้ คุณสมบัติที่ด้อยกว่าหรือเหนือกว่า เป็นเกณฑ์แทนการใช้เพศสถานะ ซึ่งเธอเชื่อว่าจะสร้างความเป็นธรรมได้มากกว่า ดังที่เธอตั้งคำถามว่าเหตุใดทางเก่งในของผู้หญิงจึงไม่มีสิทธิ์ตกไว้ที่ราวด้านบน ทั้งที่ทางเก่งในของผู้หญิงสวยกว่าของผู้ชาย ทางเก่งในของผู้หญิงจึงควรจะตกอยู่ในตำแหน่งที่โดดเด่นและดีที่สุด อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าภัสสรกล่าวว่า “ทางเก่งในของผู้หญิงสวยกว่าทางเก่งในผู้ชาย” ทางเก่งในของผู้หญิงจึงควรตกอยู่ราวด้านบนสุดจะเป็นข้อเสนอที่มีอคติส่วนตัวของภัสสรประกอบอยู่ด้วย เพราะการตัดสินว่าทางเก่งในของผู้หญิงสวยกว่าทางเก่งในของผู้ชายเป็นการตัดสินที่เกิดจากความรู้สึกและรสนิยมส่วนตัวของเธอเอง แต่ข้อเสนอดังกล่าวก็มีลักษณะตั้งคำถามต่อความยุติธรรมของเกณฑ์เดิมที่อิงอยู่กับความแตกต่างทางเพศในการจัดสรรทรัพยากร และเรียกร้องให้นำคุณสมบัติที่เหนือกว่าหรือด้อยกว่าของบุคคลและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเป็นเกณฑ์ในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่สมาชิกแต่ละคนในครอบครัว เพื่อแก้ปัญหาการจัดสรรทรัพยากรในระบบเก่าของครอบครัวที่ไม่เป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าตามวัฒนธรรมจีนแบบดั้งเดิมจะมีค่านิยมว่าบทบาทในการทำงานนั้นควรเป็นหน้าที่ของผู้ชาย ซึ่งจะบริหารงานอย่างเป็นระบบในลักษณะกงสีภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าครอบครัว ซึ่งเป็นสมาชิกเพศชายของครอบครัวที่มีอาวุโสสูงสุดคือบิดาหรือพี่ชายคนโต โดยจะมีการจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกในครอบครัวทั้งชายและหญิงตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อการดำรงชีพและเพื่อเป็นการตอบแทนแรงงานให้แก่สมาชิกบางคนในครอบครัวที่ทำงานในบริษัทของครอบครัวด้วย (กฤษณะ แซ่ตั้ง, 2548: 56) ด้วยเหตุนี้สมาชิกเพศหญิงของครอบครัวจึงถูกจัดวางบทบาทให้อยู่ในพื้นที่ส่วนตัวเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จาก ปราณี (มารดาของภัสสร) และ คริส (พี่สะใภ้ของภัสสร) ที่มีบทบาทหลักในพื้นที่ส่วนตัวในฐานะ “ภรรยาของสามี” และ “มารดาของบุตร” เท่านั้น ไม่ได้มีบทบาทในบริษัท และไม่ได้มีโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับธุรกิจและการจัดสรรผลประโยชน์ทางธุรกิจของครอบครัว ดังที่ ปราณี กล่าวว่า “หน้าที่ของฉันทือนั่งฟังและยอมรับข้อความในเอกสารที่ทนายความประจำตระกูลกำลังอ่าน” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 37) แต่เมื่อปัจจัยภายนอกเปลี่ยนไป คือ ธุรกิจของครอบครัวต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้นภายใต้บริบทแบบทุนนิยมสมัยใหม่ จนเกิดความต้องการแรงงานคุณภาพที่เป็นนักบริหารรุ่นใหม่ซึ่งมีความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจในโลกสมัยใหม่ ประกอบกับปัจจัยภายในคือพี่น้องผู้ชายของภัสสรที่มีศักยภาพมากพอมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ครอบครัวจึงจำเป็นต้องให้สมาชิกเพศหญิงของครอบครัวที่มีศักยภาพอย่าง ภัสสร ได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารธุรกิจ จึงเป็นครั้งแรกที่ผู้หญิงได้รับการกระจายทรัพยากรที่เป็น “ตำแหน่งบริหาร” ส่งผลให้ภัสสรได้รับ “ต้นทุน” ทางสังคมและทุนที่เป็นเงินตราในลักษณะที่ไม่เคยมีสมาชิกหญิงของครอบครัวคนใดได้รับมาก่อน นั่นคือการมีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร

และได้รับเงินตอบแทนการบริหารงานเช่นเดียวกับสมาชิกที่เป็นเพศชายของครอบครัวอย่างประเสริฐและเมฆในช่วงแรก และเมื่อเมฆถอนตัวจากการบริหารธุรกิจของครอบครัว ภัสสรก็ได้บริหารธุรกิจในลักษณะแบ่งงานกันทำร่วมกับประเสริฐต่อไปภายใต้การบังคับบัญชาสูงสุดของ สุกิจ ซึ่งเป็นบิดาของภัสสรและหัวหน้าของกองสีของครอบครัว

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าครอบครัวจิระอนันต์จะกระจายทรัพยากรที่เป็น “ตำแหน่งงานในบริษัท” และ “ทุนทางสังคม” ในฐานะผู้บริหารระดับสูงของบริษัทให้แก่ภัสสร ส่งผลให้เธอมีต้นทุนทางสังคมที่เป็นที่ยอมรับอย่างสูงภายใต้ค่านิยมแบบบริบทสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ ซึ่งให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจคุณค่าของบุคคลจากความรู้ความสามารถและหน้าที่การงานเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้ภัสสรเกือบจะหลงลืมเรื่องการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรมของครอบครัวในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ในที่สุดเธอก็ตระหนักถึงภาวะดังกล่าวอย่างรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง เมื่อทนายความประจำตระกูลได้เปิดเผยพินัยกรรมของ “สุกิจ” ซึ่งระบุว่าเธอได้มอบคุณค่าของบริษัทจิระนันตา โฮเทล จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจของครอบครัวให้แก่ทายาทชายเท่านั้น ดังความว่า

ข้าพเจ้าขอมอบหุ้นของบริษัทจิระนันตา โฮเทล จำกัด จำนวน 25 % ให้
นายประเสริฐ จิระอนันต์ ลูกชายคนโตของข้าพเจ้า
จำนวน 25 % ให้นายเมธ จิระอนันต์ ลูกชายของข้าพเจ้า
อีก 25 % ให้นายกรกันต์ จิระอนันต์ ลูกชายของข้าพเจ้า
และ 25 % ที่เหลือ... ให้นายภูมิภัทร จิระอนันต์ หลานชายของข้าพเจ้า
(ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 38)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า สุกิจ กระจายทรัพยากรซึ่งเป็นทุนในลักษณะของ “หุ้น” ของบริษัทให้แก่ทายาทของเขาตามแนวคิดแบบวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม ซึ่งมีหลักการว่า “ผู้ที่ถือเป็นทายาท มีสิทธิ์ในมรดก และมีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินของตระกูลต่อจากรุ่นปู่รุ่นพ่อต้องเป็นชายไม่ใช่หญิง” (เกษม ปราณีธยาศัย, 2544: 148) ดังนั้น บุตรชายทุกคนของสุกิจจึงได้รับสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของกองสีผ่านการถือหุ้นของบริษัทรวมถึง ภูมิภัทร ซึ่งเป็นหลานชายคนโตที่เกิดจากบุตรชายคนโตของสุกิจ ซึ่งมีสถานะเป็น “ตัวซุง” หรือว่าที่ผู้นำตระกูลรุ่นที่ 3 ก็ได้รับสิทธิ์นี้ด้วยเช่นกัน ในขณะที่ภัสสรถูกกีดกันออกไปจากกองสี ทั้งที่เธอมีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่งคั่งให้แก่กองสีของตระกูล ดังที่ปรากฏในพินัยกรรมว่า สุกิจเพียงแต่มอบเงินสดจำนวน 200 ล้านบาทให้แก่ภัสสรเท่านั้น ดังความว่า “สุดท้ายข้าพเจ้าขอมอบเงินสดในบัญชีส่วนตัวของข้าพเจ้าจำนวน 200 ล้านบาทให้นางภัสสร สุริยไพโรจน์ ลูกสาวข้าพเจ้า จบเนื้อความในพินัยกรรมเพียงเท่านี้ครับ” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 39)

การใช้ เพศสถานะ เป็นเกณฑ์หลักในการกระจายทรัพยากรและทุนของครอบครัวโดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติอื่นของบุคคล เป็นต้นว่า ความรู้ความสามารถ และการมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่งคั่งให้แก่ธุรกิจของตระกูล เป็นสิ่งที่ภัสสรรู้สึกตัวว่าตนเองไม่ได้รับความยุติธรรมจากครอบครัว และในที่สุดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เธอเกิดความขัดแย้งกับครอบครัว ดังความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงความรู้สึกของภัสสร หลังจากได้ฟังทนายความอ่านเนื้อหาในพินัยกรรมจบ ความว่า

ฉันไม่ได้รู้สึกเช่นนี้มานานมาก นั่นเพราะฉันทำงานเก่ง ลูกน้องเคารพนับถือ เชื้อฟังก่อนนำของฉัน คู่ค้าปฏิบัติต่อฉันแบบผู้บริหารด้วยกัน วงการธุรกิจโรงแรมยอมรับฉัน และตั้งแต่เริ่มทำกิจการโรงแรมจิราณันดาพทยามาถึงวันนี้ 23 ปี ฉันมั่นใจว่าฉันทำให้ตระกูลจิระอนันต์มั่งคั่ง ตั้งแต่โรงแรมฉลองครบรอบ 5 ปี เป็นต้นมา จิราณันดาเป็นโรงแรมหนึ่งในห้าของพญาที่มีแขกเข้าพักเฉลี่ยเกิน 65 % ตลอดปี ช่วงพักชิลล์นั้นไม่ต้องพูดถึง และ 2 ปีที่ผ่านมาฉันสร้างชื่อเสียงให้ตระกูลยิ่งขึ้นด้วยการเปิดกิจการโรงละครลอยได้แห่งแรกของประเทศ

ถ้าเมื่อเช้าฉันไม่ลุกเดินออกมา ฉันอาจจะโดนตำหนิที่ตายไปแล้ว ร้องกรีดพร้อมขว้างของที่อยู่ใกล้มือใส่คนที่พยายามเกลี้ยกล่อมฉันว่าคนตายทำถูกแล้ว...

แต่ฉันก็เพียงสละบทหน้าจากครอบครัวที่เห็นได้ว่าลำเอียงอย่างเห็นได้ชัด ตอนนี้ฉันกำลังนั่งหน้าโทรมอยู่ที่โต๊ะอาหารมือเย็นกับครอบครัวที่ฉันสร้างขึ้นเอง

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 43-44)

คนขายชอบกับปฏิริยาโต้กลับโครงสร้างการกระจายทรัพยากรแบบกระจุกตัว

เมื่อภัสสรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลขายชอบที่ไม่ได้รับความยุติธรรมจากระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวที่มีลักษณะกระจุกตัวอยู่ที่สมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้ขายตามวัฒนธรรมแบบจีน ซึ่ง ฌองฌัก รอดทรี (2555: 40) อธิบายว่า “เป็นวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากพื้นฐานการคิดแบบเต๋าและขงจื้อที่ผู้หญิงมีสถานะที่ถูกกดให้ต่ำและไร้คุณค่า” เธอจึงเริ่มมีปฏิริยาโต้กลับตักการกระจายทรัพยากรแบบกระจุกตัว โดยเริ่มจากระดับของการต่อรองด้วยการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถเหนือกว่าสมาชิกเพศชายในครอบครัวเพื่อเรียกร้องการยอมรับจากครอบครัว ไปจนกระทั่งถึงการปฏิเสธและต่อต้านอย่างรุนแรงด้วยการขอแยกตัวเป็นอิสระจากครอบครัว เมื่อพบว่าตนเองไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวอย่างแท้จริง แม้ว่าจะพิสูจน์ตนเองว่ามีความสามารถเหนือกว่าสมาชิกเพศชายของครอบครัวแล้วก็ตาม

สำหรับปฏิริยาโต้กลับโครงสร้างการกระจายทรัพยากรแบบกระจุกตัวอยู่ที่สมาชิกที่เป็นผู้ขายของครอบครัวในลักษณะของการต่อรองนั้น เป็นปฏิริยาโต้กลับในระยะแรกของภัสสร โดยเธออาศัยโอกาสจากบริบทสังคมภายนอกครอบครัวที่เปิดกว้างขึ้นในเรื่องสิทธิเท่าเทียมทางเพศที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถศึกษาเล่าเรียนและประกอบอาชีพการงานได้เช่นเดียวกับผู้ชายถ้าหากผู้หญิงเหล่านั้นมีความสามารถเพียงพอเป็นจุดเริ่มต้นในการไขว่คว้าโอกาสการเป็นที่ยอมรับและช่วงชิงทรัพยากรที่เป็น ตำแหน่งงาน มาจากสมาชิกที่เป็นผู้ขายของครอบครัว ดังที่เธอกล่าวว่า “หนูคงผิดเองมั้ง ที่คิดว่าถ้าทำตัวให้เก่ง ไม่ใช่แค่เก่งเท่าเฮียนะต้องเก่งกว่าเฮียด้วย แล้วปากกับมาจะเห็นหนูอยู่ในสายตาบ้าง” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 47)

บริบทของสังคมที่มีลักษณะเปิดกว้างดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการที่บริบทของสังคมไทยเปลี่ยนเป็นสังคมทุนนิยมเต็มขั้น แรงงานผู้ขายขาดแคลน จึงต้องการแรงงานผู้หญิงเข้ามาสู่ภาคธุรกิจ ประกอบกับวาทกรรมเรื่องสิทธิสตรีและประชาธิปไตยที่หลั่งไหลเข้ามาสู่สังคมไทยอย่างต่อเนื่อง จนเกิดแนวคิดการให้โอกาสผู้หญิงเข้ามาสู่ภาคธุรกิจและโลกการงานภายใต้เงื่อนไขที่ผู้หญิงยังคงอัตลักษณ์แบบผู้หญิงที่ดีแบบดั้งเดิมทั้งในฐานะบุตรสาว ภรรยา และมารดาที่ดีไว้ด้วย กลายเป็นวาทกรรมสำคัญในสังคมไทย ดังที่ วรินธร เบญจศรี (2549: 15) กล่าวถึงประเด็นบทบาทของผู้หญิงในบริบทสังคมทุนนิยมประชาธิปไตยไว้สรุปได้ว่า “ผู้หญิงนั้นไม่เพียงไม่เป็นอิสระจากพื้นที่ส่วนตัว แต่ยังถูกคาดหวังให้มีลักษณะเป็น Superwoman คือเก่งทั้งในบ้านและเก่งทั้งนอกบ้าน (ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน) อีกด้วย”

อย่างไรก็ตาม บริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา ไม่สามารถมอบโอกาสที่เท่าเทียมแก่ผู้หญิงได้อย่างแท้จริงหากอคติทางเพศไม่ได้ถูกทำให้สลายไปด้วย ดังที่ ฮีโรโอะ อาซาโกะ ซึ่งเป็นนักธุรกิจหญิงที่ประสบความสำเร็จในสังคมชายเป็นใหญ่ของญี่ปุ่นเมื่อราว 170 ปีที่แล้ว ได้กล่าวถึงอุปสรรคของผู้หญิงในยุคของเธอว่าเกิดจากการถูกจำกัดโอกาสทางการศึกษา ดังความว่า “ทำไมเพียงแค่เกิดมาเป็นผู้หญิง ต้องถูกห้ามเรื่องการเรียนรู้ เพราะเชื่อว่าถึงแม้จะเป็นผู้หญิง แต่หากได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่ากับผู้ชาย ผู้หญิงก็อาจแสดงความสามารถได้มากกว่าผู้ชายด้วยซ้ำ” (พิซาร์ซี่, 2563: 29) แต่ภัสสรซึ่งเป็นผู้หญิงยุคใหม่ในสังคมชายเป็นใหญ่แบบกงสีของจีน ที่ไม่ได้ถูกจำกัดโอกาสทางการศึกษาอย่างอาซาโกะอีกต่อไป ก็ยังต้องเผชิญกับความยากลำบากในการแสวงหาความสำเร็จในพื้นที่การทำงานไม่ต่างจากอาซาโกะ เมื่อตำแหน่งผู้นำองค์กรยังถูกสงวนไว้ให้ผู้ชายเท่านั้น การแข่งขันอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมในการเข้าถึงจุดสูงสุดในอาชีพการงานสำหรับผู้หญิงจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ ภาวะดังกล่าวสะท้อนแก่นแกนของสังคมชายเป็นใหญ่ที่เป็นสากลซึ่งกดทับผู้หญิงไว้ให้อยู่ในสถานะที่เป็นรองและด้อยกว่าผู้ชายได้เป็นอย่างดี ถ้าสังคมชายเป็นใหญ่จะมอบโอกาสใดให้ผู้หญิง ย่อมต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จะก่อประโยชน์ให้แก่สังคมชายเป็นใหญ่และต้องไม่เป็นอันตรายต่ออำนาจของผู้ชายเท่านั้น

ทั้งนี้ กรณีของภัสสรนอกจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของสังคมชายเป็นใหญ่ในประเทศไทย ซึ่งถือเป็นปัจจัยภายนอกที่เปิดกว้างสำหรับผู้หญิงแล้ว ปัจจัยภายในองสภามิตรสังคมซึ่งมีความพร้อมในการดำเนินธุรกิจของครอบครัวไม่เพียงพอสอดคล้องกับความจำเป็นทางธุรกิจก็เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ภัสสรสามารถได้รับส่วนแบ่ง ตำแหน่งงานในบริษัทหรือกงสีของครอบครัวจากระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวที่ปกติมีลักษณะกระจุกตัวอยู่ที่สมาชิกผู้ชายของครอบครัวเท่านั้นได้สำเร็จ ดังความตอนหนึ่งกล่าวว่า

แต่เขาว่าลูกชายคนรองกับคนสุดท้องไม่ค่อยเอาไหน

เสียดายคนรอง แต่ก่อนพ่อแม่หมายมั่นปั้นมือจะให้บริหารที่พัทยา แต่เห็นว่าไม่มีไฟเออะเลย ตอนนี่ก็เป็นคุณพ่อเลี้ยงเดี่ยว

ลูกชายคนเล็กสิ ไม่อยากจะพูดถึง ดีแต่เป็นเพลย์บอย ลอยไปลอยมา เดี่ยวไปบ่อนที่ลาสเวกัส เดี่ยวไปบ่อนที่มาเก๊า แล้วก็ไปคว่ำดาราไปมาเป็นเมีย โอ้ย ...ไม่อยากจะพูด เขาว่าเจอกันในบ่อนนั่นแหละ...

(อุทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 15-16)

ด้วยเหตุนี้ภัสสรที่เป็น “ลูกสาวคนเดียวของบ้าน เขาว่านางแอคทีฟสุด ๆ หัวสมัยใหม่ แล้วก็ลูกน้องรักมาก” (อุทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 15) จึงสามารถได้รับส่วนแบ่งทรัพยากรที่เป็น ตำแหน่งผู้บริหารเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของครอบครัว

ผลจากการได้รับตำแหน่งบริหารในองสภามิตรในฐานะ ผู้บริหารสูงสุดของโรงแรมจิราณันดา สาขาพัทยา ไม่เพียงเป็นสิ่งที่ทำให้ภัสสรรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จในการใช้ความรู้ความสามารถช่วงชิงทรัพยากรที่เป็นตำแหน่งงานสำคัญมาจากสมาชิกผู้ชายของครอบครัวอย่าง เมธ ซึ่งเป็นพี่ชายคนรองของเธอที่ “ไม่มีไฟเออะเลย” (อุทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 16) ได้เท่านั้น แต่เธอยังใช้ตำแหน่งผู้บริหารโรงแรมจิราณันดา สาขาพัทยา ซึ่งเป็นทรัพยากรที่เป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญนี้มาเป็นจุดเริ่มต้นพิสูจน์คุณค่าของตัวเองเพื่อให้เกิดการยอมรับที่แท้จริงทั้งในระดับครอบครัวและสังคมโดยทั่วไป

อย่างไรก็ตาม ความหวังทั้งหมดของภัสสรต้องพังก้นท์ เมื่อเธอทราบว่า สุกิจ ซึ่งเป็นบิดาของเธอที่เป็นหัวหน้ากสิกรรมพนียกรรมมอบหุ้นส่วนของบริษัทให้แก่สมาชิกผู้ขายในครอบครัวที่เป็นลูกชายของเขาทุกคน รวมถึงหลานชายของเขาก็เป็นลูกชายคนโตของประเสริฐ (ลูกชายคนโตของสุกิจ) เพราะเขาจะต้องเป็นหัวหน้ากสิกรรมที่ ๓ ต่อจากประเสริฐ ซึ่งเป็นการแสดงถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของที่แท้จริงของกสิของบุคคลเหล่านี้ ในขณะที่ภัสสรนั้นไม่ได้รับส่วนแบ่งหุ้นส่วนของบริษัท ส่งผลให้เธอมีสถานะเป็นคนขายชอบที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ “การเป็นเจ้าของกสิ” เช่นเดียวกับพี่น้องและหลานชายของเธอ

ความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวที่ภัสสรคิดว่าได้รับการแก้ไขแล้ว หลังจากเธอได้รับส่วนแบ่งตำแหน่งผู้บริหารในโรงแรมจิราวันตาได้กลับมาสร้างความเจ็บปวดให้แก่เธออีกครั้งหนึ่ง ภัสสร จึงมีปฏิกิริยาโต้กลับกสิและระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวที่ไม่เป็นธรรมดังกล่าวในระดับที่รุนแรงขึ้น โดยเธอแสดงออกอย่างเปิดเผยว่าต้องการแยกตัวเป็นอิสระจากกสิด้วยการซื้อกิจการโรงแรมจิราวันตา สาขาพัทธมาบริหารเอง แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะทำให้เธอถูกตัดสินจากครอบครัวว่าทรยศต่อครอบครัวก็ตาม ดังที่เธอประกาศอย่างชัดเจนต่อหน้าประเสริฐ ซึ่งเป็นหัวหน้ากสิคนใหม่ต่อจากสุกิจว่า “ไม่อ้อมค้อมนะเฮีย ฉันจะขอซื้อโรงแรมที่พัทธมาออกจากกสิ” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 48) และเมื่อประเสริฐถามเธอว่าเพราะเหตุใดเธอจึงต้องการแยกตัวจากกสิด้วยการซื้อโรงแรมจิราวันตา สาขาพัทธมาไปเป็นของตนเอง ภัสสรกล่าวว่า “ใช่! ฉันสร้างโรงแรมนั้นมากับมือ ทำมาตั้งแต่วันแรกที่มีมันเปิด ล้มลุกคลุกคลานปลูกปั้นมันมาถึงขนาดนี้ แต่สุดท้ายฉันไม่ได้มีส่วนเป็นเจ้าของมันด้วยซ้ำ! เฮียว่ามันยุติธรรมเธอ!” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 49)

ปฏิกิริยาโต้กลับของภัสสรที่รุนแรงดังกล่าวทำให้ประเสริฐรู้สึกตกตะลึงเป็นอย่างมาก ดังความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงปฏิกิริยาของประเสริฐผ่านสายตาของภัสสร ความว่า “เขาชะงัก มองฉันด้วยความแปลกใจ ทำไมต้องแปลกใจ เขาน่าจะรู้ตั้งแต่วันเปิดพนียกรรมแล้ว” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 48) แต่ถึงจะตกตะลึงกับปฏิกิริยาโต้กลับที่รุนแรงของภัสสร เขาก็ยังคงยืนยันในความชอบธรรมของระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวที่มีมาอย่างยาวนานโดยอ้างธรรมเนียมของระบบกสิตามวัฒนธรรมจีนแบบดั้งเดิมซึ่งครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนโดยทั่วไปก็ปฏิบัติกันเป็นเรื่องปกติ ดังที่เขาบอกว่า “แต่สำหรับฉัน มันถูกต้องแล้ว เธอเป็นเจ้าของมันไม่ได้ เธอไม่ได้ใช้นามสกุลจิระอนันต์แล้วนะสร” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 49) ซึ่งเมื่อภัสสรได้ยินเช่นนั้น เธอได้กล่าวตอบได้ว่า “ฉันไม่ได้ใช้นามสกุลจิระอนันต์ แล้วฉันไม่ใช่ลูกปารีไธ ฉันมาเรียกร่องในฐานะที่ฉันเป็นลูกป้า และฉันทำโรงแรมนี้มา 23 ปี! กับอีก 4 เดือนด้วยซ้ำ” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 49) เขาก็ยังคงยืนยันว่า “ฉันขายให้ไม่ได้หรอก” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 49) ส่งผลให้ภัสสรโต้กลับด้วยปฏิกิริยาที่รุนแรงขึ้น ดังที่เธอกล่าวว่า “ฉันทำโรงแรมมา 23 ปี ฉันรู้ทุกอย่างทะลุปรุโปร่ง ถ้าเฮียหรือลูกน้องเฮียจะไปบริหารที่นั่นแล้วทำทุกอย่างเหมือนที่ฉันกับลูกน้องฉันทำ และก็ฉันบอกเลยนะว่าเฮียคิดผิด! แล้วถ้าเฮียทำมันเจ๊งเมื่อไหร่ เฮียก็ต้องขายมันให้ฉันอยู่ดี!” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 50) ซึ่งทำให้ประเสริฐโกรธมาก เขากล่าวกับเธอว่า “นี่แกกล้าขู่ฉันเธอ! แล้วเอาโรงแรมของครอบครัวมาเป็นตัวประกันเนี่ยนะ!” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 50) เมื่อประเสริฐใช้วาจากรรมความกดดันต่อครอบครัวมาบังคับให้เธอยอมจำนนต่อระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวซึ่งเธอรู้สึกว่าเธอเป็นบุคคลขายชอบที่ไม่เคยได้รับความเป็นธรรมจากระบบดังกล่าวมาโดยตลอด นอกจากภัสสรจะไม่ยอมจำนนแล้ว เธอยังมีปฏิกิริยาโต้กลับที่รุนแรงอีกด้วย ดังที่เธอประกาศว่า

ไข่เลยเสีย ทีนี้เสียเข้าใจแล้วสิ ฉันคือผู้บริหารตัวจริงของโรงแรมจิราณา
ตา ฉันต้องเป็นเจ้าของจึงจะถูกต้อง ยังมาอ้างว่าเป็นโรงแรมของครอบครัว

“ก็ช่างหัวมันปะไรละ! ทำเพื่อครอบครัวแล้วได้อะไร! ฉันทุ่มเทมาสิบกว่า
ปี ตอนนี้มาบอกว่าฉันไม่ใช่คนของตระกูลนี้ พุดออกมาได้! เฮงชวย!”

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 50)

จากการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างภัตตรและประเสริฐนี้ยุติลงด้วยการที่ประเสริฐตบหน้าภัตตร
และเต้ยซึ่งเป็นบุตรชายของภัตตรพยายามเข้าไปปกป้องภัตตร จนเกิดการยื้อยุดชุลมุนวุ่นวายกันขึ้น
เหตุการณ์ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นที่บริเวณโถงกลางของโรงแรมจิราณาตา สาขากรุงเทพฯ ท่ามกลางสายตามากมาย
ของพนักงานและผู้ที่มาใช้บริการโรงแรมในขณะนั้น ดังความตอนหนึ่งกล่าวว่า

แล้วพี่ชายก็ตบหน้าฉัน

เต้ยกระโจนเข้าไปใส่ลุงของเขาเพื่อปกป้องฉัน ตะโกนอะไรสักคำที่หยาบ

คาย ปรก. เข้ามาล็อกคอเขา ถึงนาที่นี้ฉันคงดูเหมือนหมาแม่ลูกอ่อน

ฉันแผดเสียง “ปล่อยลูกฉันนะ!”

คำสั่งของฉันศักดิ์สิทธิ์ ปรก. ปล่อยเต้ย ก้มหน้าถอยหลังไป ฉันคว้าข้อมือ

ลูกเดินจากมาโดยไม่ลืมหันไปพุดดังพอที่โลกจะได้ยิน

“ถ้าคิดว่าฉันแคชูละก็ คิดใหม่ได้เลย ฉันเอาจริงนะ!”

ฉันไม่ทันคิดด้วยซ้ำว่ากล้องวงจรปิดในล็อบบี้โรงแรมจิราณาตา

บันทึกภาพเอาไว้

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 51)

การปะทะกันระหว่างประเสริฐ ในฐานะหัวหน้ากองสีซึ่งทำหน้าที่พิทักษ์และธำรงรักษาระบบการ
กระจายทรัพยากรของกองสีแบบดั้งเดิมไว้อย่างเหนียวแน่น และภัตตร ซึ่งเป็นบุคคลขายของของกองสีที่คิดว่า
ตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวที่เธอมีความเห็นว่ากระจุกตัวอยู่
ที่สมาชิกที่เป็นเพศชายของครอบครัวเท่านั้น ได้ดำเนินไปอย่างเปิดเผยและรุนแรงนับตั้งแต่การปะทะกันครั้ง
แรกที่ภัตตรเข้าไปขอซื้อโรงแรมจิราณาตา สาขาพัทยา จากประเสริฐที่โรงแรมจิราณาตา สาขากรุงเทพฯ
ภัตตรตอบโต้การปฏิเสธการขายโรงแรมจิราณาตา สาขาพัทยาของประเสริฐตามที่เธอกำลังได้ด้วยการปฏิเสธ
คำสั่งให้คณะผู้บริหารของโรงแรมจิราณาตา สาขาพัทยา ประชุมวิดิโอคอนเฟอเรนซ์ร่วมกับคณะผู้บริหารของ
สำนักงานใหญ่ที่กรุงเทพฯ โดยเธอกำลังกับเลขานุการส่วนตัวของเธอว่า “พี่แคนเซลนะ เพราะ...พอดิที่มีนัดคอน
เฟอเรนซ์คอลกลับทีวีโมจากนอร์เวย์นะสิ” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 51) และประเสริฐได้รับรายงาน
ว่า “คือ...ฝั่งโรงแรมพัทยาเค้าบอกว่าจะรับสั่งจากคุณภัตตรเท่านั้นครับ เลยไม่ยอมประชุมกับเรา ถ้าคุณภัตตร
ไม่อนุญาต” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 52) ซึ่งประเสริฐตอบโต้ภัตตรด้วยการใช้อำนาจที่ครอบครัว
มอบให้ในฐานะหัวหน้ากองสีตอบโต้การกระทำของภัตตรด้วยการสั่งปลดภัตตรและผู้บริหารทุกคนของโรงแรม
จิราณาตา สาขาพัทยา ออกจากงาน ดังความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงความคิดของประเสริฐในขณะนั้น ความว่า
“แต่การที่ภัตตรชวนพนักงานไม่ร่วมประชุมถือเป็นการท้าทายให้ผมต้องใช้อำนาจตอบโต้เธอด้วยการสั่งไล่เธอ
และทีมออกจากงานทันที” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 232)

เมื่อประเสริฐใช้อำนาจที่มีอยู่ในฐานะหัวหน้ากึ่งสืบยังปฏิบัติภารกิจได้กลับระบบการกระจายทรัพยากรของครอบครัวที่กระจุกตัวอยู่ที่สมาชิกเพศชายของครอบครัวเท่านั้นเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่สมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้หญิงเช่นตัวเธอด้วยการใช้ความรุนแรงและสร้างความเดือดร้อนให้พนักงานคนอื่น ภัสสรทั้งในฐานะของคนที่ถูกข่มขืนที่ลุกขึ้นมาตอบโต้และเรียกร้องความเป็นธรรมให้ตนเองและในฐานะผู้บังคับบัญชาที่ต้องปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาที่ถูกรังแกอย่างไม่เป็นธรรมจึงไม่อาจยอมรับได้ ดังที่เธอประกาศว่า “เอสิ เฮียเสริฐ เฮียจะประกาศสงครามกับฉันจริง ๆ ไซ้ไหม ได้เลย” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 55) จากนั้นเธอก็ตัดสินใจไปพบประเสริฐที่บ้านพักเขา เพื่อทำความเข้าใจกันให้รู้เรื่อง แต่เธอกลับพบว่าประเสริฐถูกคนร้ายยิงได้รับบาดเจ็บสาหัส ก่อนที่เธอจะเสียชีวิตไปต่อหน้าต่อตาเธอ ผลจากการปะทะกันอย่างรุนแรงเรื่องที่ภัสสรพยายามเรียกร้องความเป็นธรรมจากระบบการกระจายทรัพยากรของกสิที่มีพยานหลักฐานและผู้รู้เห็นจำนวนมาก ประกอบกับภัสสรยังเป็นบุคคลแรกที่พบศพของประเสริฐ ทำให้นอกจากภัสสรจะไม่มีโอกาสเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ตนเองในเรื่องการกระจายทรัพยากรของครอบครัวแล้ว เธอยังตกเป็นผู้ต้องสงสัยในคดีฆาตกรรมประเสริฐอีกด้วย

การจัดสรรโครงสร้างการกระจายทรัพยากรใหม่: ปัจฉิมบทสู่การคลี่คลายความขัดแย้งอย่างยั่งยืน

เมื่อประเสริฐเสียชีวิต ขณะที่ภัสสรถูกปลดออกตามคำสั่งของประเสริฐก่อนเสียชีวิต การบริหารงานในบริษัทโรงแรมจิราวันตาจึงไม่ได้ราบรื่นเหมือนในอดีต ส่งผลให้สมาชิกผู้ขายของครอบครัวจิระนันต์ ซึ่งมีสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของกสิตามพินัยกรรมของสุกิจ คือ กรกันต์ (น้องชายคนเล็กของประเสริฐและภัสสร) และ ภูมิภัทร (บุตรชายของประเสริฐ) จึงตระหนักถึงความสำคัญของภัสสรในฐานะทรัพยากรบุคคลสำคัญของบริษัทและต้องการให้เธอกลับมาบริหารของบริษัทอีกครั้งหนึ่ง ดังที่ กรกันต์ กล่าวกับภัสสรในงานศพของประเสริฐว่า “แต่ผมยกเลิกคำสั่งของเฮียเสริฐแล้วนะครับ คำสั่งไล่เจ้ากับลูกน้องออกนะ [...] ยังไงโรงแรมก็ต้องการเจ้อยู่ดี ส่วนเรื่องหุ้นของโรงแรม...เจ้าพร้อมเมื่อไหร่ค่อยมาคุยกันนะครับ” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 77)

เช่นเดียวกับ ภูมิภัทร ซึ่งเป็นบุตรชายคนโตของประเสริฐและเป็นบุคคลที่สุกิจ (บิดาของภัสสร) ยกมรดกเป็นหุ้นส่วนใน (กสิ) บริษัทจิราวันตาให้ 25% เท่ากับบุตรชายทั้ง 3 คน เนื่องจากเขามีฐานะเป็น “ตัวชูโรง” หรือผู้ที่สืบทอดตำแหน่งหัวหน้ากสิรุ่นที่ 3 ของตระกูลต่อจากประเสริฐก็ได้มาเจรจาให้ภัสสรกลับไปบริหารบริษัทโรงแรมจิราวันตาเช่นเดิม หลังจากเขาทราบความจริงแล้วว่าภัสสรไม่ได้ฆ่าประเสริฐ ฆาตกรที่ฆ่าประเสริฐตัวจริงคือ เมธ เนื่องจากเมธบันดาลโทสะที่ประเสริฐตำหนิเขาที่ยึดติดกับอดีตและขอร้องให้เมธให้อภัยคริส (ภรรยาของเขาซึ่งเป็นมารดาของภูมิภัทร) ซึ่งวางยาพิษในยาบำรุงครรภ์และนำไปให้ พิม (ภรรยาของเมธ) รับประทานจนเธอแท้งบุตรและเสียใจจนฆ่าตัวตาย โดยภูมิภัทรได้กล่าวกับภัสสรว่า “โกวกลับไปทำงานโรงแรมนะครับ” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 234) โดยเขาได้แสดงความจริงใจต่อภัสสร ดังที่เขากล่าวว่า “โกวครับ ผมเชื่อว่าอากก็คงมีเหตุผลของอาก ป้าก็คงมีเหตุผลของป้า แต่ผมไม่สบายใจที่ผมได้ทุกอย่างทั้งที่ไม่ได้ทำอะไรเลย แคเป็นลูกชายของป้า” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 338) และ “ผมจะขายหุ้นส่วนของผมให้โกวครึ่งหนึ่งด้วยนะครับ ผมบอกสิ่งที่ผ่านการคิดและตัดสินใจมาแล้วอย่างดี” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 338)

เมื่อพิจารณาเหตุผลที่ กรกันต์ และ ภูมิภัทร นำมาใช้ในการโน้มน้าวให้ภัสสรเปลี่ยนใจกลับมารับตำแหน่งบริหารในบริษัทโรงแรมจิราวันตาดังเดิมก็คือ การจัดสรรโครงสร้างการกระจายทรัพยากรในครอบครัวใหม่ให้เป็นธรรม พวกเขากระจายทรัพยากรที่เป็นหุ้นส่วนของบริษัทให้แก่ภัสสร หุ้นส่วนของบริษัท

นั้นมีสถานะเป็นทั้ง “ทุนทางเศรษฐกิจ” และ “ทุนทางสังคม” เพราะการถือหุ้นในบริษัทโรงแรมจิรานันตามีความหมายทางสังคมต่อภัสสรในระดับครอบครัวว่า ภัสสรมีส่วนเป็นเจ้าของกองสีของครอบครัวอย่างแท้จริง ขณะที่สังคมในบริษัทโรงแรมจิรานันตาและสังคมภายนอก การที่ภัสสรได้ถือหุ้นในบริษัทโรงแรมจิรานันตาเป็นสิ่งที่ทำให้เธอมีสถานะเป็นเจ้าของบริษัทโรงแรมจิรานันตาในสายตาของพนักงานในบริษัทและบุคคลทั่วไปอย่างแท้จริง มิใช่มีสถานะไม่ต่างจากการเป็น “พนักงาน” ของบริษัทคนหนึ่ง เพียงแต่ได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าพนักงานคนอื่นของบริษัทเท่านั้น

ความจริงใจในการพยายามจัดสรรทรัพยากรในครอบครัวใหม่ให้เป็นธรรมของภัสสรและภุมิภัทร โดยเริ่มต้นจากการที่พวกเขาอมสละทรัพยากรที่เป็น “หุ้นส่วนของบริษัท” ที่พวกเขาครอบครองอยู่ในลักษณะกระจุกตัวอยู่ที่สมาชิกเพศชายของครอบครัวเท่านั้น และนำมาจัดสรรใหม่ให้เกิดความเป็นธรรมต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัวมากที่สุด ดังนั้น ภัสสร ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวที่เป็นผู้บุกเบิกและบริหารโรงแรมจิรานันตา จนกลายเป็นธุรกิจที่ทำรายได้มหาศาลต่อปี เลี้ยงดูสมาชิกในกองสีทั้งชายและหญิง ทั้งที่ทำงานและไม่ทำงานให้มีชีวิตอย่างหรูหราสุขสบายมาโดยตลอด จึงเป็นความชอบธรรมอย่างยิ่งที่เธอจะมีส่วนแบ่งทรัพยากรในครอบครัวที่เป็น “หุ้นส่วนของบริษัท” ที่เธอมีส่วนในการร่วมสร้างและบริหารจนประสบความสำเร็จอย่างงดงาม

อย่างไรก็ตาม นอกจากการที่ภัสสรเรียกร้องความเป็นธรรมจากระบบกระจายทรัพยากรของกองสีจนนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างรุนแรงกับประเสริฐ จะทำให้ ภัสสร และ ภุมิภัทร หันมาทบทวนการกระจายทรัพยากรของกองสีแล้ว ปราณี ซึ่งเป็นมารดาของภัสสรที่มีอุดมการณ์ชีวิตยึดโยงอยู่กับค่านิยมแบบจีนดั้งเดิมและยอมรับอภิสิทธิ์ที่ชายเหนือกว่าหญิงในทุกเรื่องได้มาโดยตลอด ดังที่เธอเคยตำหนิภัสสรในกรณีที่ภัสสรพยายามจะเรียกร้องให้เกิดการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรมต่อสมาชิกผู้หญิงของครอบครัวด้วย ความว่า “ลื้อมันคิดเล็กคิดน้อย ไม่เข้าเรื่อง อยู่กันมานานดนี้แล้ว ยังไม่เข้าใจอีก ว่าอะไรมันต้องเป็นยังงี้” (ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 47) ก็ยังหันมาทบทวนข้อเรียกร้องของภัสสรอย่างเป็นธรรมโดยตัดอคติเรื่องเพศออกไปจนทำให้เธอและภัสสรได้มีโอกาสปรับความเข้าใจระหว่างกัน ยิ่งกว่านั้นเธอยังได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับโครงสร้างการกระจายทรัพยากรของครอบครัวใหม่ให้เป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกคนในครอบครัวมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่เธอพยายามขดเชยการกระจายทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรมต่อบุตรสาวในอดีตผ่านสัญลักษณ์ “การคืบกุ้ง” (ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ดีที่สุดของครอบครัว) ให้แก่ภัสสร เพื่อชดเชยที่ในอดีตภัสสรไม่เคยได้รับส่วนแบ่งทรัพยากรอาหารที่ดีที่สุดของครอบครัว เพราะทรัพยากรอาหารที่ดีที่สุดดังกล่าวจะถูกสงวนไว้ให้บุตรชายเท่านั้น ดังความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในตอนนั้น ความว่า

ช่วงหนึ่งนั้น ฉันมองภัสสรแล้วคิดว่าอาหารมือนี้อย่างยังไม่สมบูรณ์ ฉัน
จึงยื่นตะเกียบออกไปคืบกุ้งทอดในจานกลาง แล้ววางลงในชามข้าวของเธอ
“กุ้งตัวนี้ มาให้อาสร” เธอประหลาดใจ
“ให้คนเดียว ไม่แบ่งใคร”
นั่นทำให้ลูกสาวของฉันยิ้มจนน้ำตาเร้น แล้วฉันก็บอกเธอว่า “มาขอโทษ”
ลูกสาวฉันพยักหน้าหยดนน้ำตาร่วงพรู

(ฤทัยวรรณ วงศ์สิรสวัสดิ์, 2562: 349-350)

การปรับโครงสร้างการกระจายทรัพยากรของครอบครัวใหม่ให้เป็นธรรมในความรู้สึกของทุกคน เป็นปัจจัยสำคัญในการคืนความสุขให้แก่สมาชิกในครอบครัวจ๊ะจ๋าจ๋า ไม่ว่าบุคคลในสังคมจะมีทัศนคติต่อครอบครัวของพวกเขาเช่นใดก็ตาม ดังที่ ปราณี ซึ่งเป็นสมาชิกผู้มีอาวุโสสูงสุดของตระกูลจ๊ะจ๋าจ๋า กล่าวว่า “นาที่นั่นฉันรู้แล้วว่าครอบครัวเราจะต้องอยู่และเราจะเดินต่อไปแม้ว่าฉันไม่สมบูรณ์แบบอย่างที่คุณฝันไว้ ช่างนอกนั้น ผู้คนในสังคมจะเรียกขานพวกเราว่า ‘จ๊ะจ๋าจ๋า ตระกูลเลือด’ มันก็ไม่มีมีความหมายอะไรแล้ว” (อุทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์, 2562: 350)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

เมื่อพิจารณาสรุปผลการวิจัยจากกรอบแนวคิดสตรีนิยม (feminism) ซึ่งมุ่งวิพากษ์เพศสถานะในฐานะที่เป็นตัวแปรความไม่เท่าเทียมในการจัดสรรทรัพยากรของงส์ ตลอดจนจิตสำนึกและการต่อสู้เพื่อเรียกร้องให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรมให้แก่สมาชิกหญิงในงส์ของงส์

ผลการศึกษาพบว่าในประเด็นความแตกต่างทางเพศสถานะที่เป็นตัวแปรสำคัญของการกระจายทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรมในงส์นั้น เกิดจากงส์เป็นระบบบริหารจัดการที่อยู่ภายใต้อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงจึงถูกมองข้าม ไม่ได้มีโอกาสและส่วนแบ่งของทรัพยากรที่เป็นทุนทางสังคมและทุนทางวัตถุอย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย การคลี่คลายความขัดแย้งเมื่อครั้งและภูมิภาคที่ยอมยกหุ้นบางส่วนของพวกเขาและเสนอให้ งส์เป็นผู้นำในการบริหารโรงแรมของครอบครัว แม้จะถือเป็นความสำเร็จของงส์ที่ใช้ความสามารถพิสูจน์ตนเองจนเป็นที่ยอมรับและทำให้ผู้นำรุ่นที่ 3 ของงส์ยอมรับฟังข้อเรียกร้องที่เธอมีต่องส์มาโดยตลอดได้ แต่ความสำเร็จดังกล่าวก็ไม่อาจสลายมายาคติเรื่องเพศในงส์ได้อย่างแท้จริง เช่นเดียวกับที่ยังไม่มีพลังมากพอที่สลายการผูกขาดอำนาจในงส์ที่อยู่ในมือของผู้ชายมาโดยตลอดได้ ดังจะเห็นได้จากการที่ภูมิภาคและกรกันตังยังคงเป็นผู้ทำหน้าที่แบ่งบทบาทและทรัพยากรให้แก่งส์ซึ่งเป็นสมาชิกของงส์ ในฐานะที่พวกเขาเป็นผู้นำงส์ในยุคต่อมาหลังจากประเสริฐเสียชีวิต เพียงแต่บทบาทและทรัพยากรที่งส์ได้รับนั้นมีมูลค่ามหาศาลกว่าที่เคยจัดสรรให้แก่ผู้หญิงของงส์ในอดีตเท่านั้น

การแสดงบทบาทของกรกันตังและภูมิภาคนั้นสอดคล้องกับบทบาทของผู้ชายในงส์ในโลกแห่งความเป็นจริงตามการศึกษาของ กฤษณะ แซ่ตั้ง (2548) เรื่อง *การศึกษากระบวนการจัดการแบบงส์: กรณีศึกษาธุรกิจงส์* ที่พบว่า งส์ใช้ระบบบริหารงานโดยให้ความสำคัญและกระจายบทบาทให้แก่สมาชิกของงส์ตามเพศสถานะและความอาวุโส สมาชิกเพศชายที่มีอาวุโสสูงสุดจะได้สิทธิการเป็นหัวหน้างส์ที่มีอำนาจเด็ดขาด อย่างไรก็ตาม การศึกษาของเกษม ปราณีธยาชัย (2544) เรื่อง *ผู้ชายในครอบครัวจีน กรณีศึกษา: ครอบครัวคนจีนแต่จิวในตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร* พบว่าการที่บุตรชายคนโตต้องแบกรับภาระหน้าที่ในการสืบต่อกิจการของตระกูลอย่างไม่มีเงื่อนไข แม้ว่าจะได้อำนาจสิทธิขาด แต่ก็ เป็นสิ่งที่ทำให้พวกเขารู้สึกกดดัน ตึงเครียด และรู้สึกสูญเสียโอกาสที่จะมีวิถีชีวิตในแบบที่ตนเองต้องการเช่นกัน ระบบชายเป็นใหญ่ในงส์จึงไม่เพียงส่งผลกระทบต่อคนชายขอบอย่างผู้หญิงเท่านั้น แต่กลับส่งผลกระทบต่อผู้ชายด้วยเช่นกัน

ส่วนประเด็นการต่อสู้เรียกร้องสิทธิเท่าเทียมในการจัดสรรทรัพยากรจากระบบงส์ของผู้หญิงนั้นพบผ่านพฤติกรรมของงส์ใน 2 ลักษณะคือ 1. การต่อรองและพิสูจน์ตนเองว่ามีความสามารถเหนือกว่าสมาชิกเพศชายของครอบครัว เพื่อช่วงชิงตำแหน่งหรือพื้นที่ทางสังคมในงส์มาจากพวกเขา ซึ่งพฤติกรรมการต่อสู้

ของผู้หญิงในลักษณะนี้ สามารถพบได้ในกลุ่มผู้หญิงที่ตระหนักในศักยภาพของตนในสังคมชายเป็นใหญ่อื่นด้วย ดังที่ปรากฏว่าพฤติกรรมของภัสสรมีลักษณะสอดคล้องกับความคิดและพฤติกรรมการต่อสู้เพื่อช่วงชิงพื้นที่ทางสังคมและโอกาสทางธุรกิจจากผู้ชายของนักธุรกิจหญิงในสังคมชายเป็นใหญ่ของญี่ปุ่น ดังที่ พิษขาร์ศรี ศรีพิทักษ์สกุล ได้ศึกษารวบรวมไว้ในผลงานชื่อ *ผู้หญิงเก่งธุรกิจญี่ปุ่น* และ 2. พบพฤติกรรม การต่อสู้เรียกร้องที่รุนแรงเมื่อภัสสรพบว่าการพิสูจน์ตนเองว่ามีความสามารถเหนือกว่าสมาชิกเพศชายของกงสี ไม่อาจทำให้เธอได้รับส่วนแบ่งที่เป็นธรรมจากกงสีได้อย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อเธอทราบว่าลูกไม่ได้มอบคุณส่วนแบ่งที่เป็นหุ้นส่วนของบริษัทให้แก่เธอ เธอจึงประท้วงด้วยการแสดงความไม่พอใจอย่างเปิดเผยต่อพินัยกรรมของลูก และต่อประเสริฐซึ่งรับหน้าที่เป็นหัวหน้ากงสีต่อจากลูก ก่อนจะประกาศแยกตัวออกจากกงสี

อย่างไรก็ดี สถานการณ์ความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างภัสสรที่เรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศจากกงสี และฝ่ายที่ครองอำนาจเดิมอย่างพี่น้องและหลานชายของภัสสร ได้คลี่คลายลง เนื่องจากสถานการณ์ความจำเป็นทางธุรกิจที่ไม่มีบุคคลใดในกงสีที่มีความสามารถมากพอที่จะบริหารธุรกิจของกงสีได้ภายหลังการเสียชีวิตของประเสริฐ กรกันต์และภูมิภัทรที่รับช่วงอำนาจการบริหารกงสีต่อจากประเสริฐ จึงจำเป็นต้องมอบบทบาทในกงสีให้แก่ภัสสรใหม่ รวมทั้งจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่เธอในฐานะที่เธอทำงานหนักให้แก่กงสีด้วยการมอบหุ้นส่วนและตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดให้แก่ภัสสร

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าการต่อสู้ของภัสสรจะไม่ได้ทำให้อำนาจชายเป็นใหญ่ที่ฝังรากลึกในกงสีสลายไปได้อย่างแท้จริง แต่การต่อสู้ของเธอก็ได้สั่นคลอนวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ในกงสีที่ดำรงอยู่มาตลอดประวัติศาสตร์ของตระกูล การต่อสู้ของเธอไม่เพียงเป็นจุดเริ่มต้นที่สร้างโอกาสอันเท่าเทียมมากขึ้นให้แก่ผู้หญิง แต่ยังขยายปริมณฑลความเท่าเทียมไปยังกลุ่มคนชายขอบประเภทอื่นในกงสีด้วย เช่น ผู้ที่ไม่ได้เกิดเป็นลูกชายคนโต หรือสมาชิกชายของตระกูลที่สืบเชื้อสายจากฝั่งมารดา เป็นต้น

ผู้วิจัยถอดบทเรียนความสำเร็จของภัสสร พบว่า เกิดจากปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ การผลักดันผู้นำของกงสีเป็นสมาชิกเพศชายรุ่นที่ 3 ซึ่งเติบโตภายใต้วัฒนธรรมทุนนิยมเสรี ซึ่งให้ความสำคัญกับความสามารถของบุคคลในการทำงานเช่นเดียวกับภัสสร และอีกประการหนึ่งคือเกิดจากความสามารถและความทุ่มเทที่ภัสสรมีต่อธุรกิจของครัว ปัจจัยทั้ง 2 ประการนี้ ไม่เพียงทำให้ผู้นำกงสีรุ่นใหม่ยอมรับข้อเรียกร้องของเธอเท่านั้น แต่ยังประสบความสำเร็จอย่างงดงามเมื่อภัสสรทำให้มารดาของเธอ ซึ่งเป็นร่างทรงของค่านิยมชายเป็นใหญ่ในครอบครัวมาโดยตลอดย้อนทบทวนความไม่เป็นธรรมที่ภัสสรได้รับ และขุดเขยให้แก่ภัสสรด้วยการสืบอาหารที่ดีที่สุดในโต๊ะอาหารให้แก่ภัสสรเพื่อแสดงถึงความสำคัญของลูกสาวเป็นครั้งแรก ดังที่ นิโบล วงศ์ภัทรนนท์ (2564: 97) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องจากตลอดลายมังกร สู่เลือดชั้นคนจาง: การนำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทยวิจัยพบว่า เลือดชั้นคนจางมีการสร้างสรรค์ใหม่ที่แตกต่างจากเรื่องเล่าชาวไทยเชื้อสายจีนในอดีตคือการแสดงให้เห็นว่าคนจีนรุ่นที่ 1 ก็สามารถเปิดรับแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญนุช สุขทาพจน์ (2562: 753) เรื่องแนวคิดทฤษฎีการเล่าเรื่องกับค่านิยมคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์เรื่องเลือดชั้นคนจาง ที่พบว่า ตัวละครในเลือดชั้นคนจางนั้นมีลักษณะเป็นตัวละครตัวกลมที่ความคิดและพฤติกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทแวดล้อมของชีวิตที่เปลี่ยนไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

งานวิจัยนี้สามารถเป็นแนวทางในการวิจัยหรือวิจารณ์วรรณกรรมโดยใช้ทฤษฎีสตรีนิยม รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาสถานะและบทบาทของผู้หญิงในวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายจีนสมัยใหม่ ซึ่งประเด็นการศึกษาเรื่องสถานะและบทบาทของผู้หญิงนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสามารถศึกษาจากวรรณกรรมอื่นที่นำเสนอประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิงในวัฒนธรรมจีนหรือวัฒนธรรมอื่นให้ลุ่มลึกได้ อันจะทำให้เกิดความหลากหลายในการศึกษาวรรณกรรมและสถานะของผู้หญิงให้ลุ่มลึกยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษณะ แซ่ตั้ง. (2548). *การศึกษาระบบการจัดการแบบกงสี: กรณีศึกษาธุรกิจกงสี*. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- เกษม ปราณียาศัย. (2544). *ผู้ชายในครอบครัวจีน กรณีศึกษา: ครอบครัวคนจีนแต่จิวในตำบลมหาชัย อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- จุฑาลักษณ์ จันทวงศ์ กันทิลา กนกวลี และขวัญชนก นัยเจริญ. (2563). เลือดข้นคนจาง: การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครที่ส่งผลกระทบต่อระบบความคิดของสตรีในครอบครัวคนจีนพลัดถิ่น. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 15 (2), 201-218.
- ณรงค์กร รอดทรัพย์. (2555). ปีตาธิปไตย: ภาพสะท้อนแห่งความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิงในสังคมเอเชีย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 4 (2), 30-46.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2559). *แวนวรรณคดี ทฤษฎีร่วมสมัย*. ปทุมธานี: นาค.
- นิโบล วงศ์ภัทรนทร์. (2564). จาก ลอดลายมังกร สู่ เลือดข้นคนจาง: การนำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 29 (2), 76-103.
- บุญยง สุขทาทจัน. (2562). แนวคิดทฤษฎีการเล่าเรื่องกับค่านิยมคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์เรื่องเลือดข้นคนจาง. *สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีปทุม. เอกสารการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10*, 746-754.
- พิชชาธิ์ ศรีพิทักษ์สกุล. (2563). *ผู้หญิงเก่งธุรกิจญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- มอนเทจ คลเซอร์. (2551). *ประตูสู่วัฒนธรรมจีน*. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- ฤทัยวรรณ วงศ์สิริสวัสดิ์. (2562). *เลือดข้น คนจาง*. กรุงเทพฯ : มติชน.
- วรศักดิ์ มหัทธโนบล (2561). มองวัฒนธรรมจีนผ่าน “เลือดข้นคนจาง”. [สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564].
ได้จาก <https://www.chula.ac.th/cuinside/13320>.
- วรินทร์ เบญจศรี. (2549). *การวิเคราะห์เพศสภาพที่ปรากฏในนิตยสารไทย*. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่
- วีรวัฒน์ อินทรพร. (2562). *วรรณคดีวิจารณ์*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรัช หวันแก้ว. (2546). *กระบวนการกลายเป็นคนชายขอบ*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.